

нашої держави. На шляху процесів європейської інтеграції України постає низка обмежень, пов'язаних з депресивними тенденціями у вітчизняній економічній системі, проблемами й ризиками банківського сектору України. Тоді як першочерговим завданням функціонування банківської системи України є не лише збереження стабільності, а й розширення кредитування реального сектору економіки.

Література:

1. Бойко В.О. Державне регулювання розвитку ринку кредитних послуг в Україні: дис. на здобуття наук. ст. канд. наук з державного управління: 25.00.02 / В.О. Бойко. – Одеса, 2004. – 172 с.
2. Банківська система 2015, виклики та перспективи [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>.
3. Частка проблемних ресурсів у вересні зросла майже до 20% [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ua.prostobank.ua/spozhivchi_kreditiv/novini/chastka_problemnih_kreditiv_u_veresni_zrosla_mayzhe_do.
4. Офіційний сайт статистичних даних Німеччини [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://de.statista.com/statistik/daten/studie/236252/umfrage/volumen-der-vergebenen-kredite-an-private-haushalte-in-deutschland/>
5. Офіційний сайт статистичних даних Німеччини [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://de.statista.com/statistik/daten/studie/76794/umfrage/einlagen-von-inlaendischen-privatpersonen-und-organisationen-bei-banken/>
6. Newsletter kredytowy [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.bik.pl/documents/10158/14109661/NewsletterKredytowy_BIK_07.pdf
7. KNF: wartość kredytów wzrosła o 7,5% r/r, depozytów - o 10,2% w lutym [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://biznes.pl/magazyny/finanse/knf-wartosc-kredytow-wzroslo-o-7-5-r-r-depozytow-o-10-2-w-lutym/19s03w>.

Лілія ЗІНЬКО

*студентка факультет банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри банківської справи Б.П. Адамик*

МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

У сучасних ринкових умовах особливої актуальності набуває питання розвитку, ефективної діяльності та визначення основних джерел фінансування для підвищення ефективності реального сектору економіки країни, яке виявляється насамперед через погіршення доступності банківських кредитів, бюджетне фінансування, зниження рентабельності власного капіталу внаслідок невідповідності середніх ставок відсотка по кредитах, фінансових можливостей підприємств щодо погашення зобов'язань за відсотками за рахунок власного прибутку.

Досліджуючи поняття реального сектору економіки, варто зазначити, що більшість вчених до реального сектору включають всі галузі матеріального виробництва, а також торгівлю та сферу нематеріальних послуг, а саме: промислове виробництво, що складається з підприємств добувної й переробних галузей промисловості, сільського господарства, сферу надання промислових, побутових і інших послуг. Таким чином, до складу реального сектору

економіки входять як галузі матеріального виробництва, так і сфера виробництва нематеріальних послуг [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що значний внесок у дослідження проблем фінансового забезпечення реального сектору економіки зробили такі вітчизняні та зарубіжні науковці як: О.І. Барановський, Н.В. Дацій, О.С. Власюк, М.М. Єрмошенко, М.О. Кизим, О.П. Кириленко, В.К. Сенчагов, І.В. Аніщенко, О.М. Сумець, Н.М. Шелудько та ін. Проте питання залучення та використання фінансування в реальний сектор економіки, обґрунтування заходів щодо виявлення нових можливостей потребують додаткового висвітлення.

В Україні дотепер залишається недосконалою практика фінансування підприємств реального сектору економіки комерційними фінансово-кредитними інституціями (банками, інвестиційними, лізинговими та трастовими компаніями, фондами). Недостатнім у контексті фінансування заходів щодо забезпечення фінансової безпеки вітчизняних підприємств залишається механізм банківського кредитування.

З урахуванням специфіки розвитку держави загалом та економіки зокрема постає потреба у більш детальних дослідженнях класифікації джерел фінансування у реальний сектор економіки.

Державна фінансова підтримка, бюджетне фінансування, банківські кредити, податкова політика, страхування, інвестиції є саме тими стратегічними факторами, які мають принципове значення, оскільки безпосередньо впливають на ефективне фінансування в реальний сектор економіки України [2].

Державна підтримка передбачає пряме бюджетне фінансування підприємств з боку держави; податкові пільги; часткове покриття державою процентів по кредитах; державні гарантії по кредитах; державне страхування комерційних ризиків; списання заборгованості по податках і податкових зборах; пільгові тарифи на товари і послуги, що надаються державою або державним підприємством (наприклад, пільгові тарифи на електроенергію, перевезення залізничним транспортом).

Державна підтримка повинна ґрунтуватись на принципах системності та прогнозованості дій уряду, що є одним із ключових фундаментів стабільності економіки [4].

Одним із методів державної підтримки реального сектору економіки є використання бюджетних коштів для здійснення заходів щодо розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в державі. Реалізація відповідних державних програм у реальному секторі економіки може здійснюватись через механізм здешевлення кредитів, залучених як в іноземній, так і національній валюті, в тому числі іноземними фінансовими установами. Такий механізм передбачає надання державної підтримки інвестиційних проектів на умовах співфінансування. В такому випадку завдяки бюджетному інвестуванню держава фінансово підтримує реальний сектор економіки, залишаючись при цьому власником майна та майнових прав, придбаних за рахунок бюджетних ресурсів.

Основна мета бюджетних інвестицій полягає в інвестиційному забезпеченні розвитку реального сектору економіки та соціальної сфери. Відповідно передбачається інвестування коштів у формування такої системи надання суспільних послуг, яка б забезпечувала високий рівень соціально-економічного розвитку, підвищувала б матеріальний добробут населення, забезпечувала б розвиток матеріально-технічної бази соціальної сфери, а також активізувала б інвестиційні процеси та сприяла б економічному зростанню в країні.

Однією із найбільших проблем в сфері бюджетного інвестування є його фінансове забезпечення. Саме через дефіцит бюджетних коштів значна частина інвестиційних проектів залишається не профінансованими [3].

У сучасних умовах суб'єкти господарювання відчувають нестачу власних ресурсів для забезпечення економічного розвитку та підвищення інвестиційної активності. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є залучення банківських кредитів в обсягах та на умовах, що відповідають вимогам збереження та нарощення ефективності їх фінансово-господарської діяльності.

На сьогодні це найбільш вагоме джерело поповнення оборотного капіталу підприємств реального сектору економіки, потужний важіль впливу на активний розвиток підприємницької діяльності в умовах трансформаційної економіки. Державна підтримка процесу кредитування підприємництва буде результативною лише тоді, коли вона відповідатиме довгостроковим цілям розвитку країни, матиме чіткі та зрозумілі індикатори ефективності, наприклад, доступність мікрокредитів для дрібних і соціально незахищених позичальників.

Банківський сектор безпосередньо впливає на спроможність промислових підприємств фінансувати інвестиції в капітальні вкладення та інновації. Основними чинниками, які стоять на заваді посилення позитивного впливу банків на реальний сектор економіки, є:

- низька капіталізація банків;
- високі ризики кредитування та недосконала законодавча база щодо захисту прав кредиторів;
- нестача довгострокових кредитних ресурсів і недостатнє залучення заощаджень населення у депозитні вклади;
- неефективність системи рефінансування банків з метою кредитування економіки;
- нерозвинутість системи субсидування відсоткових ставок за кредитами;
- недостатня прозорість фінансової звітності підприємств;
- вибіркове застосування практики синдигованих кредитів, що не дає змоги диверсифікувати ризики.

Підвищення кредитної активності банків суттєво залежить від обсягу капіталу. Оскільки можливість нарощування капіталу за рахунок власного прибутку банків нині дуже обмежена, то підвищення їх кредитоспроможності безпосередньо залежить від зовнішніх інвестицій у банківський капітал. У такій ситуації є потреба в державній підтримці, механізм надання якої має

враховувати досвід інших країн, що вдало проводили політику стимулювання розвитку реального сектору національної економіки.

Серед можливих заходів можуть бути:

- кредитування окремих підприємств;
- визначення державою пріоритетних галузей для інвестування;
- державні гарантії під залучення інвестицій;
- часткове повернення інвесторам видатків щодо страхування ризиків за цільовими інвестиціями;
- створення системи державної підтримки інновацій у високотехнологічному виробництві [1].

Отже, доцільно ще раз підкреслити, що змінити підприємницький клімат в Україні можна лише на основі ефективної кредитної підтримки як підприємців на початкових стадіях розвитку своєї справи, так і пріоритетних напрямів підприємницької діяльності.

Банківська система України поки що не відіграє відчутної ролі в забезпеченні економічного зростання та розвитку реального сектору економіки країни. Суб'єкти господарювання нефінансового сектору економіки відчують гостру потребу в нарощенні обсягів кредитування як довготермінового, так і короткотермінового. Забезпечення таких умов вимагає здійснення Національним банком виваженої процентної політики, яка, крім суто антиінфляційного регулювання, має передбачати орієнтацію на стимулювання інвестиційної активності в країні. Одним із можливих шляхів вирішення цього завдання є перегляд механізму встановлення облікової ставки НБУ, а саме, врахування при її визначенні поточного та цільового рівнів прибутковості реального сектору економіки країни.

Основними напрямами ефективного використання фінансового потенціалу реального сектору економіки, здатними забезпечити фінансову стійкість і конкурентоспроможність підприємств, а відтак і соціально- економічний розвиток регіону, можуть бути: інвестування підприємствами власних коштів у розвиток і модернізацію виробництва, за умови створення певних стимулів; інвестування в цінні папери, оскільки це перспективний спосіб забезпечення зростання вартості (капіталізації) вітчизняних підприємств; нарощування темпів розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств; нарощування обсягів реалізації продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках тощо.

Література:

1. Грошово-кредитні засоби регулювання економіки: монографія / за заг. редакцією д-ра екон. наук Л.В. Кривенко; Л.В. Кривенко, О.М. Дутченко, М.І. Синюченко та ін. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 210 с.
2. Єфименко Т. Інституційне регулювання економічного розвитку / Т. Єфименко // Економіка України. – 2011. – № 1. – С. 16–26.
3. Реструктуризація промисловості України у процесі посткризового відновлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.niss.gov.ua/content/articles/files/restrukt-30659.pdf.
4. Булан О. Державна підтримка підприємств реального сектору економіки в Україні в умовах її інтеграції у СОТ і ЄС. // Економіка України. – № 2. – 2011. – С. 68–78.